

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
RENDESZETI IGAZGATÓSÁG
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az RI-AJBH-1/2020. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.

Érintett szerv(ek): Városi Rendőrkapitányság

2020. hónap

Az eljárás megindítása

A panaszos¹ (a továbbiakban: panaszos) 2019. február 14-én nyújtotta be panaszát a vele szemben 2018. március 6-án foganatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos beadványában sérelmezte az intézkedés körülményeire vonatkozó elégtelen tájékoztatást, valamint azt, hogy kutyáik egy részét elvették, és azokat a panasz előterjesztéséig nem kapták vissza.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.*

A panaszos sérelmezte továbbá a vele szemben zajlott büntetőeljárás körülményeit, különösen a házkutatást és annak módját, valamint a kihallgatás módját. A házkutatás az intézkedéskor hatályos büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 149. §-a szerinti, míg a kihallgatás e törvény 179-180. §-a szerinti eljárási cselekmény, amely nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panaszeljárásnak.

Az érintett alapvető jogok

- A tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jog [Alaptörvény XXIV. cikk]
- A petíciós jog [Alaptörvény XXV. cikk]
- A tulajdonhoz fűződő alapvető jog [XIII. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény [a továbbiakban: Ákr.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény [a továbbiakban: korábbi Be.]
- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [a továbbiakban: új Be.]
- Az állatok védelméről és kíméléséről szóló 1998. évi XXVIII. törvény
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- A lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet [a továbbiakban: IM-BM-PM együttes rendelet]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

a) A panaszos 2019. február 14-én előterjesztett beadványa a következő releváns információkat tartalmazza:

2018. március 6-án három rendőrautó, kb. 15 fő (civilék és rendőrök vegyesen) jelentek meg a panaszos és lánya ideiglenes otthonánál.

A panasz szerint a rendőrök és civilék, állatvédelemre hivatkozva félre tolták a panaszost és lányát, órákon át „dúlták” a házat, kiabáltak velük, fenyegetőztek, stresszben tartották őket és az állatokat, végül pedig a panaszos és lánya által tartott kutyák közül 11 kutyát (egészséges, fajtiszta) elvittek („kimentettek”), 10 másik kutyát (keverék, kevésbé értékes) a panaszosnál hagytak. A délelőtt 10 körül kezdődő intézkedéstől számítva késő estig ellátatlanul maradtak a panaszos otthagytott állatai.

Az intézkedés során néhány „transzportbox” (amikben a kutyákat ideiglenesen tartották), tönkrement, azokat ugyanis erőszakkal nyitották ki. Egy kutyát megsebesítettek, de nem láttak el. Volt olyan kutya, amelyiket a panaszos és lánya szobájából vittek el.

Már a helyszínen jelen volt egy állítólagos tolmács, aki részt vett a helyszín átvizsgálásában. Szintén ez a tolmács volt jelen a Rendőrkapitányságon is, ám ahelyett, hogy fordított volna, igyekezett a panaszos vallomását befolyásolni. Miután a panaszos és lánya nem volt hajlandó az állítólagos tolmács javaslata szerint vallomást tenni, többet nem beszélt a panaszossal és lányával, csupán a rendőrökkel kommunikált magyarul, amit a panaszos és lánya nem értett. A Rendőrkapitányságon jelen volt továbbá egy ügyvéd is, akit nem a panaszos vagy a lánya bízott meg, és akivel beszéltek.

A panaszos sérelmezte, hogy a helyszínen nem közölték vele és lányával a rendőri intézkedés okát, az intézkedő rendőrök nem azonosították magukat, de úgy egyébként a jelenlévő civilék sem nevezték meg az „identitásukat” és „beosztásukat”. A helyszínen átkutattak mindent, jegyzőkönyv nélkül vittek, amit akartak. A rendőrségen sem kaptak jegyzőkönyvet. A panaszos sérelmezte, hogy nem kaptak megfelelő tájékoztatást az intézkedés körülményeiről. (A beadvány szerint hiába próbáltak keresni egy „felelős embert”, a rendőrség nem állt szóba velük.) A panaszos kiemelte, hogy a rendőrök azt közölték számukra, hogy semmilyen joguk nincsen.

A panaszos kiemelte továbbá, hogy nem volt jelen a helyszínen hatósági állatorvos (vagy legalábbis ezt nem közölték velük).

Az elvett kutyákat annak ellenére sem kapták vissza a panasz előterjesztéséig, hogy a velük szemben folytatott eljárás nem volt akadálya az állatok visszaadásának.

A panaszosok beadványukban sérelmezik továbbá a büntetőeljárás körülményeit, valamint, hogy az elvett kutyákat – álláspontjuk szerint – nem megfelelően tartják.

b) A panaszosok 2019. március 24-én előterjesztett beadványa a fentiekhez képest a következő releváns információkat tartalmazza:

A panaszos kiemelte, hogy bár tettek panaszt a rendőrségen, ám a korábbi Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) létezéséről nem volt tudomásuk.

A panaszos álláspontja szerint a rendőrség jogalap nélkül adta át az állataikat az állatvédőknek.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kértem az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A Rendőrkapitányság vezetőjének 2019. június 17-án kelt tájékoztató levele az alábbi információkat tartalmazza:

D. Sz., az Állatvédők * Egyesülete képviselőjében 2018. március 6-án bejelentést tett K. A. c. r. trzs. szolgálati mobiltelefonjára, miszerint a Sz. település, D. Gy. u. szám alatt bűncselekmény zajlik, rendőri segítségre van szüksége. A helyszínre 10 óra 15 perckor érkezett K. A. c. r. trzs., N. T. c. r. trzs., valamint K. K. c. r. trzs., akik bebocsájtást kértek az érintett ingatlan területére. A panaszos és lánya beengedték a rendőröket, együttműködőek voltak. Mivel a kikerülő rendőrök úgy értékelték, hogy a helyszínen tapasztalt körülmények felvethetik bűncselekmény elkövetésének gyanúját, kérték a bűnügyi szolgálati ág munkatársait, hogy jöjjenek ki a helyszínre. 12 órakor K. Z. c. r. sz. bizottságvezető és D. B. r. ftrzs. bűnügyi technikus is a helyszínre érkezett, akik lefolytatták a szemlét. A szemle megkezdésekor az eljárásban érintettek adatait rögzítették, jogaikról és kötelezettségeikről felvilágosították őket. A szemlén részt vett dr. Gy. A. állatorvos.

A szemle során a helyszínt körbejárták, a pajtában elhelyezett 13 kutyát egyesével nézték meg, engedték ki. A kutyák vizsgálatában közreműködött dr. Gy. A. állatorvos, valamint az Állatvédők * Egyesületének két tagja. (Ők vették ki a ketrecekből egyesével a kutyákat, engedték a dolgukat végezni, majd itatták őket meg.) Az állatorvos egyesével véleményezte a kutyák állapotát, amelyet rögzítettek a szemléről szóló jegyzőkönyvben. A bűnügyi technikus a helyszínről és az állatokról összesen 138 db. fényképet készített. A szemle 15 óráig tartott.

A helyszínen nem foglalták le az állatokat, azokat az Állatvédők * Egyesülete szállította el.

A panaszost K. G. r. ftrzs. és T. T. r. trzs. állította elő a Rendőrkapitányságra. A tájékoztató szerint az „elfogást” végrehajtó rendőr szóban (tolmács útján, aki végig jelen volt az eljárás során) közölte nevét, azonosító számát, az intézkedés tényét és célját. A tájékoztatás kiterjedt a panasztételi lehetőségekre is. A panaszosok számára kiadták az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése szerinti igazolást.

A panaszos és lánya átadták az érintett kutyák papírjait, bemutatták a tartásuk körülményeit. A papírok vizsgálata során kiderült, hogy a kutyák nem rendelkeznek veszettség elleni oltással.

A panaszossal és lányával való kommunikáció az állatok tartására, papírjaik meglétére, tartalmára, valamint az állatok elhelyezésének körülményeire irányult. A bizottság a szemle során arra próbált választ találni, hogy a bejelentés valós-e, bűncselekmény gyanúja fennáll-e.

Az intézkedésben részt vevő rendőrök egybehangzóan úgy jelentettek, hogy a panaszos és lánya együttműködőek voltak. Az intézkedő rendőrök a panaszossal és lányával mindvégig kulturált hangnemben kommunikáltak, amennyiben kérdés merült fel, arra válaszoltak. A helyszínen a szemle során tolmács fordította le a jegyzőkönyvben foglaltakat, majd azt a panaszos írta alá.

A helyszínre érkezett dr. Gy. A. állatorvos, aki a kutyák tartási körülményeit jogszabálysértőnek, sőt állatkínzásnak értékelte. (Kiemelte, hogy a pajta közelében és a ház udvarán nem volt ürülék és lábnyom a hóban, továbbá az állatokat ketrecekben tartották [volt, hogy több kutya is volt egy ketrechen, amely összességében az állatok szenvedésére utalt].)

Az ügyben a Btk. 244. §-ának (1) bekezdés a) pontjába ütköző és aszerint minősülő állatkínzás vétségének megalapozott gyanúja miatt indult eljárás. A szükséges adatok beszerzése után állatorvos-szakértőt rendeltek ki, aki szakvéleményében előadta, hogy nem valósult meg állatkínzás bűncselekménye, ennek megfelelően a megindult büntetőeljárást 2018. december 13-án a már az új Be. 398. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntették.

A panaszosokat 16 órakor a Rendőrkapitányságra szállították. A panaszost 17 óra 40 perckor hallgatták ki, míg lánya kihallgatására 19 órakor került sor. Mindezek után a panaszost és lányát szabadon bocsájtották (a panaszost 18 óra 35 perckor, míg lányát 19 óra 45 perckor). A panaszos és lánya számára kihallgatásuk során megadták a szükséges figyelmeztetéseket, jogorvoslati lehetőségeikről kioktatták őket. Mivel a panaszos és lánya német állampolgárok, részükre védőt rendeltek ki, aki jelen is volt a kihallgatásokon. A gyanúsítás ténye miatt végül sem a panaszos (sem a lánya), sem a védő nem élt panasszal. A panaszos (és lánya) jegyzőkönyvben lemondtak keletkezett iratok fordításáról, valamint az iratmegismerési jogukról. A kihallgatás tényéről a rendőrség értesítette a Német Szövetség Köztársaság magyarországi nagykövetségét. A panaszosok 2018 júliusában védőt hatalmaztak meg, aki végül kérte a nyomozási iratok másolatát, amelyet teljes terjedelmében megkapott. A védő indítványára továbbá a Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztálya azt a tájékoztatást adta, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárás nem akadályozza az ebek visszaadásának.

Az ebeket az *ó. településbéli Sz. F. Á. Alapítványnál*, a *b. városi Á. Sz. Alapítványnál*, illetve a *ny. településbéli R. R. F. Egyesületnél* helyezték el. Mint ahogy a szemléről készült jegyzőkönyvben is rögzítették, a rendőrség a kutyákat nem foglalta le, míg két mudi fajtájú kutyát a tulajdonosának adták vissza.

Az intézkedés egy részének szemtanúja volt *S. T. sz. településbéli* lakos, aki a házat gondozta, illetve *Sz. község* polgármestere.

A panaszossal és lányával szemben – mivel mindvégig együttműködő magatartást tanúsítottak – kényszerítő eszközt nem alkalmaztak az intézkedés során.

b) A Rendőrkapitányság vezetőjének 2019. december 6-án kelt tájékoztató levele a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

A helyszíni szemlebizottság kiérkezése előtt az állatvédők és az állatorvos már a helyszínen voltak, ezért lehetőség volt az Rtv. 26. §-ának (1) bekezdésében foglaltak szerint segítségük igénybevételére az állatok ideiglenes elhelyezése érdekében. Mivel az állatok helyzetének javulása volt a cél, azokat további gondozásra az *Állatvédők * Egyesületét* kérte fel a bizottság. A Rendőrkapitányság álláspontja szerint az ebek tartásával kapcsolatos jogellenes, életüket és testi épségüket veszélyeztető helyzet megszüntetése érdekében helyesen és jogszerűen fogadták

el az intézkedő rendőrök az állatvédők segítségét. Ilyen esetre konkrét norma, belső szabályozó nincs egyébként.

A helyszínen „az állatorvos, valamint a szaktanácsadóként a szemlén résztvevő állatvédők” nyilatkozata alapján azon állatok kiemelésére került sor, amelyek kiemelése mindenképp szükséges volt. Ahogy az az *Állatvédők * Egyesületének* honlapján is látható, az állatvédők kapacitása véges, minden bejelentett állatot nem tudnak elhelyezni. A *Körmendi Járás* területén nem áll rendelkezésre nagyobb mennyiségű állat elhelyezésére szolgáló tárolási hely, az állatok elhelyezése nem megoldható.

Az állatok sorsával kapcsolatban a rendőrség azt közölte, hogy az állatok elhelyezésével kapcsolatos költségek megfizetését követően elszállíthatóak lehetnek.

c) A helyszínre első körben kikerülő K. A. c. r. tzls., N. T. c. r. tzls, valamint K. K. c. r. tzls. körzeti megbízottak jelentése a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

A kikerülő rendőröket a helyszínen *V. A. és D. Sz.* várta az állatvédőktől. Elmondták, hogy feljüket névtelen bejelentés érkezett, miszerint a helyszínen az állattartási szabályokat sértve tartanak kutyákat.

A helyszínről végül a *Sz. F. Á. Alapítványhoz* 6 db, az *Á. Sz. Alapítványhoz* 2 db, a *R. R. F. Egyesülethez* 1 db, míg az *Állattartók * Egyesületéhez* 2 db kutya került. A helyszínen 10 db kutyát hagytak, amelyek tartási körülményei már nagymértékben javultak. A panaszosok ígéretet tettek a tartási körülmények további javítására.

d) A szemle megtartásáról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a szemle 12 órától 15 óráig tartott. A szemlén részt vett dr. *Gy. A.* állatorvos, mint szaktanácsadó, valamint *I. T.*, mint tolmács. A jegyzőkönyvet a tolmács is aláírta. A szemle során rögzítették a helyszínen tapasztalt körülményeket, valamint a kutyák állapotát. A szemlén rögzítették *d. Gy. A.* állatorvos nyilatkozatát, amely szerint „ez az állattartás így kimeríti az állatkínzás fogalmát”, mivel az állatok elhelyezése nem megfelelő, sétáltatásuk, vízellátásuk nem biztosított megfelelően. Az állatorvos hozzátette, hogy egyébként az ebek kondíciója „megfelelő volt 2 állat kivételével”.

e) Dr. Gy. A. állatorvos tanúmeghallgatásáról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint az állatorvos az állatvédők jelzése alapján érkezett ki a helyszínre. Elmondta, hogy a panaszosok kényszerhelyzetben voltak, de – álláspontja szerint – ilyen hosszú ideig nem lehet a feltárt körülmények között állatokat tartani.

f) V. A. tanúmeghallgatásáról 2018. március 21-én készült jegyzőkönyv tanúsága szerint dr. *Gy. A.* állatorvost ők hívták a helyszínre. *V. A.* meghallgatása során kérte a rendőrség segítségét abban, hogy két kutyát egy osztrák személy részére, egy kutyát egy német szervezet részére, két kutyát egy magyar tenyésztő részére visszaadjanak.

g) V. A. folytatólagos tanúmeghallgatásáról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint 2 mugi fajtájú kutya tenyésztője jelezte, hogy ő a tulajdonos, amit egyértelműen tud igazolni, így a két kutyát számára átadták.

h) S. T. tanúmeghallgatásáról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint ő napi szinten nem járt a panaszosoknál, de azt tudja, hogy az állatokat rendszeren etették, itatták és sétáltatták (és ilyen

alkalmat korábban látott is). Külön kiemelte, hogy hatósági állatorvos nem volt a helyszínen az intézkedés során, amikor ő is ott tartózkodott. Kiemelte továbbá, hogy „a beteg és az idős állatokat” a helyszínen hagyták.

i) A panaszos gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszos kihallgatása 17 óra 40 perctől 18 óra 35 percig tartott. A jegyzőkönyvet a panaszos és a tolmács is aláírta. A jegyzőkönyv végén rögzítették, hogy a panaszos nem kéri az iratok anyanyelvére történő lefordítását, iratismertetésen pedig nem kíván részt venni.

j) A panaszos lánya gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszos lányának kihallgatása 18 óra 40 perctől 19 óra 45 percig tartott. A jegyzőkönyvet a panaszos lánya és a tolmács is aláírta. A jegyzőkönyv végén rögzítették, hogy a panaszos lánya nem kéri az iratok anyanyelvére történő lefordítását, iratismertetésen pedig nem kíván részt venni.

k) A Rendőrkapitányság panaszos ügyvédjének címzett, 2018. szeptember 3-án kelt tájékoztató levele szerint a panaszos ügyvédjét ismételten tájékoztatták arról, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárásnak nem akadály a ebek visszaadása.

l) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmanintézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

1. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes, ésszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosított a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági

eljárás időbeli dimenziója, a határozat közlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

2. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez (Alaptörvény XXV. cikk). Az ún. petíciós jog teszi lehetővé, hogy az emberek kérést (valamely közösségi cél megvalósítása érdekében) vagy panaszt (valamely sérelem orvoslása érdekében) fogalmazzanak meg az állam felé. [ld. Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest].

Az Alkotmánybíróság már egészen korán kimondta, hogy a petíciós jog alapján *„mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen elő azokhoz az illetékes állami szervekhez, amelyeknek a külön jogszabályok által megállapított egyik alapvető funkciója azok elbírálása és orvoslása”* (987/B/1990. AB határozat).

A petíciós jog kettős kötelezettséget ró az államra: egyfelől az állami szerveknek lehetővé kell tenniük (vagyis nem akadályozhatják, de nem is tehetik nehézkessé) a panaszok, kérelmek benyújtását, másfelől pedig azokat az illetékes szerveknek érdemben el kell bírálniuk.

3. Mindenkinek joga van a tulajdonhoz [...]. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár [Alaptörvény XIII. cikk (1)].

Az Alkotmánybíróság 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában fektette le az alkotmányi tulajdonvédelem koncepcionális alapjait (autonóm alkotmányjogi tulajdonfogalom). E határozatában a testület elválasztotta egymástól az alkotmányi és a polgári jogi tulajdonfogalmat. *„Az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai – amelyek még a polgári jog szerint sem mindig a tulajdonost, s egyes esetekben törvénynél fogva nem őt illetik – nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával.”* *„Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben.”* *„Az alkotmányos védelem tárgya elsősorban a tulajdoni tárgy, azaz a tulajdon állaga.”*

A fentiek után fontos kihangsúlyozni, hogy az alkotmányi tulajdonvédelem az állami beavatkozással, jogtalan állami behatásokkal szemben jelent védelmet, így – ellentétben a polgári jogi tulajdonvédelemmel – a tulajdonhoz való alapvető jog kötelezettje minden esetben az állam, illetve az állam nevében eljáró személy. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikke úgy fogalmaz, hogy *„[m]inden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik”*. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata szerint az államok széles mérlegelési joggal rendelkeznek a tekintetben, hogy mit tekintenek a tulajdonhoz való jog szükséges korlátozásának. Ugyanakkor e korlátozásnak minden esetben közérdekű célt kell szolgálnia, és e céllal arányosnak kell lennie. Az elkobzás és lefoglalás esetkörében a Bíróság legfontosabb elvárása, hogy ezekre világos jogszabályi alap szerint kerülhet csak sor. Lefoglalás esetén pedig

elengedhetetlen, hogy az elvett dolgot visszaszolgáltassák, miután a lefoglalás oka megszűnt. [ld. Grád András – Weller Mónika: A strasbourgi emberi jogi bírászkodás kézikönyve. HVGORAC, Budapest, 2011.]

II. Az ügy érdemében

A panaszos sérelmezte az intézkedés körülményeire vonatkozó elégtelen tájékoztatást, valamint azt, hogy kutyáik egy részét elvették, és azokat a panasz előterjesztéséig nem kapták vissza.

1. Elsőként azt értékeltem, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vonta-e intézkedés alá.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint D. Sz., az *Állatvédők * Egyesülete* képviselője 2018. március 6-án bejelentést tett K. A. c. r. trzs. szolgálati mobiltelefonjára, miszerint a *Sz. település, D. Gy. u.* szám alatt bűncselekmény zajlik, rendőri segítségre van szüksége. A rendőrségi dokumentumokból kiderül, hogy az állatvédők az állattartási körülményeket tekintik elfogadhatatlannak, emiatt kértek rendőri segítséget.

Az intézkedéskor hatályos Rtv. 1. §-a (2) bekezdés 1. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol [...].

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdésének első mondata szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

Ugyan a Rendőrkapitányság által megküldött dokumentumokból – a korábbi Testület erre irányuló kérdése ellenére – nem derül ki pontosan, hogy mi hangzott el a bejelentés során, a rendelkezésre álló dokumentumokból lehet következtetni arra, hogy az állatvédők az állattartás körülményeire hivatkozva kértek rendőri segítséget.

A rendőrség intézkedési kötelezettségének tisztázása érdekében az alábbi jogszabályhely felhívását tartom szükségesnek:

A Btk. 244. §-a (1) bekezdés a) pontja szerint, aki gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

A vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően leszögezem, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a bünyügyi hatóság szerepét, azonban ha nem végezném el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A fenti állatkínzás törvényi tényálláshoz hozzátartozik, hogy passzív magatartással, az állat életfeltételeiről való gondoskodás elmulasztásával is elkövethető (EBD2014. B.8.). Ennek a mulasztásnak objektíve alkalmasnak kell lennie arra, hogy az állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza. A büntethetőséghez nem szükséges, hogy az elkövető az állat életét ténylegesen kioltsa, vagy az állat valóban maradandó egészségkárosodást szenvedjen, elég csupán az, hogy az elkövető cselekménye erre alkalmas legyen. [Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez] Ezen értelmezést támasztja alá az állatok védelméről és kíméléséről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 3. §-ának 4. pontja: „állatkínzás: az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy olyan hatást eredményező beavatkozás, bánásmód, valamint szükségleteinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat [...]”.

Álláspontom szerint az, hogy egy állatvédelemmel foglalkozó szerv az állattartás körülményeire hivatkozva, bűncselekmény elkövetése miatt rendőri segítséget kér, olyan körülmény, amely felveti az állatkínzás büntettének olyan fokú gyanúját, amely a rendőrség számára intézkedés kötelezettséget keletkeztet. Ennek megfelelően az, hogy a Rendőrkapitányság rendőrei intézkedést kezdeményeztek a panaszossal szemben, alapvető jogokkal összefüggő visszásságot nem eredményezett.

2. Vizsgáltam az intézkedés körülményeiről szóló tájékoztatás módját és terjedelmét.

a) A panaszosok sérelmezték, hogy az intézkedő rendőrök a helyszínen nem közölték velük a rendőri intézkedés okát, továbbá nem azonosították magukat.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint az „elfogást” végrehajtó rendőr szóban (tolmács útján, aki végig jelen volt az eljárás során) közölte nevét, azonosító számát, az intézkedés tényét és célját.

Az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének első monda szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A panaszosi és a rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e tekintetben alapvető joggal összefüggő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

b) Vizsgáltam a panasztételi lehetőségekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettség terjedelmét.

A panaszosok kiemelték, hogy bár tettek panaszt a rendőrségen, ám a korábbi Testület létezéséről nem volt tudomásuk.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint a tolmácsolt tájékoztatás kiterjedt a panasztételi lehetőségekre is.

Az Rtv. már hivatkozott 20. §-a (2) bekezdésének második monda szerint az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

A fenti rendelkezés teljes körű szóbeli tájékoztatási kötelezettséget ír elő az intézkedő rendőr számára, amely – az intézkedéskor hatályos Rtv. 92. §-a szerint – ki kellett, hogy terjedjen a korábbi Testület előtti panasz eljárás lehetőségeire is. Ennek elmaradása, a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető joggal, valamint a petíciós joggal összefüggő visszásságot okozott volna.

A panaszosi és a rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e tekintetben alapvető joggal összefüggő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

c) A panaszosok sérelmezték a tolmácsolás minőségét.

A panaszos szerint ugyan jelen volt az intézkedés során tolmács, ám ahelyett, hogy fordított volna, igyekezett befolyásolni a panaszos és lánya vallomását, majd miután nem voltak hajlandók a tolmács javaslata szerint vallani, a tolmács nem kommunikált tovább velük.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint az eljárás egésze alatt tolmács biztosította a kommunikációt, a panaszosok számára valamennyi szükséges felvilágosítást megadtak, amennyiben kérdés merült fel, arra válaszolták.

Az Rtv. 2. §-a második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

Álláspontom szerint az Alaptörvény XXIV. cikkében deklarált tisztességes hatósági eljáráshoz való jog alapvető jogállami követelmény, amelynek megfelelően a jogok érvényesítése olyan eljárás keretében kell, hogy történjen, amely megfelelő biztosítékot jelent a törvényes és elfogulatlan állami döntésre. Természetes követelmény tehát a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése egy demokratikus jogállam esetében, hiszen az egyes emberekkel szemben az állam természetétől fakadóan mindig erőfölényes pozícióban van. Ennek megfelelően szükséges, hogy az államhatalom nevében eljáró személyek minden esetben teljes körű tájékoztatást adjanak az eljárás alá vont személyeknek jogaik, kötelezettségeik, valamint az eljárás körülményei tekintetében.

Az Rtv. és Szolgálati Szabályzat nem magyar állampolgárral, illetve a magyar nyelvet nem ismerő személlyel szembeni rendőri intézkedés végrehajtása esetére nem szól a tolmács kirendeléséről. Nem szabályozott a rendőri intézkedések során az ilyen személyek anyanyelve használatának kérdése sem. Szükséges ezért emlékeztetni az Ákr. nyelvhasználatra vonatkozó – intézkedés idején hatályos – 21. §-ának (1) bekezdésére, amely szerint, ha a hatóság nem magyar állampolgár, a magyar nyelvet nem ismerő természetes személy ügyfél ügyében magyarországi tartózkodásának tartama alatt hivatalból indít azonnali eljárási cselekménnyel járó eljárást, vagy a természetes személy ügyfél azonnali jogvédelemért fordul a magyar hatósághoz, a hatóság gondoskodik arról, hogy az ügyfelet ne érje joghátrány a magyar nyelv ismeretének hiánya miatt. Az Ákr. 73. §-a tartalmazza a tolmács igénybevételére vonatkozó

szabályokat. E szerint, ha az ügyfél vagy az eljárás egyéb résztvevője által használt idegen nyelvet az ügyintéző nem beszéli, tolmácsot kell alkalmazni. E § (2) bekezdése kiemeli, hogy tolmácsként igénybe vehető az ügyben eljáró hatóság el nem járó tagja, valamint – ha az a tényállás tisztázáshoz elengedhetetlen – az ellenőrzés helyszínén tartózkodó, idegen nyelvet beszélő személy is.

Abban megegyeznek a panaszosi és rendőrségi álláspontok, hogy volt tolmács a helyszínen, akit név szerint meg is jelöltek, és aki mind a szemléről készült, mind pedig a panaszos és lánya gyanúsított kihallgatásáról készült jegyzőkönyvet aláírta. Abban viszont ellentmondanak az álláspontok, hogy a tolmács mennyiben tett eleget a kötelezettségeinek (és így pontosan milyen terjedelmű felvilágosítást kapott a panaszos és lánya az eljárás során), amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e tekintetben alapvető joggal összefüggő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

5. Vizsgáltam az intézkedés ebeket érintő körülményeit.

A panaszos sérelmezte, hogy 11 kutyát (egészséges, fajtisza) elvittek („kimentettek”), míg 10 másik kutyát (keverék, kevésbé értékes) a helyszínen hagytak úgy, hogy a 10 körül kezdődő intézkedéstől számítva késő estig ellátatlanul maradtak. A panaszos álláspontja szerint a rendőrség jogalap nélkül adta át az állataikat az állatvédőknek.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint az érintett kutyákat nem foglalták le, őket – az Rtv. 26. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján – ideiglenesen átadták az állatvédőknek. A cél az állatok helyzetének javulása volt, mindenképp szükség volt az érintett ebek egy részét kiemelni, ugyanakkor a *Körmendi* Járás területén nem áll rendelkezésre nagyobb mennyiségű állat elhelyezésére szolgáló tárolási hely, az állatok hatósági elhelyezése nem megoldható. A Rendőrkapitányság álláspontja szerint az ebek tartásával kapcsolatos jogellenes, életüket és testi épségüket veszélyeztető helyzet megszüntetése érdekében helyesen és jogszerűen fogadták el az intézkedő rendőrök az állatvédők segítségét. Ilyen esetre konkrét norma, belső szabályozó nincs egyébként.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során [...] a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

a) A panaszos álláspontja szerint jogalap nélkül adták át az állataikat az állatvédőknek.

Az intézkedés idején hatályos Rtv. nem tartalmazott szabályokat sem kifejezetten állatok elvételére, lefoglalására vagy egyéb módon való kezelésre, sem pedig – szemben a hatályos rendelkezésekkel – dolog elvételére vonatkozóan.

Ilyen szabályokat Szolgálati Szabályzat sem tartalmaz.

Ugyanakkor a Rendőrkapitányság által megküldött dokumentumokból az is kiderül, hogy a Btk. 244. §-a (1) bekezdés a) pontja szerinti állatkínzás gyanúja miatt büntetőeljárás indult a panaszossal és lányával szemben.

Az érintett ebek elvételével kapcsolatos sérelem tisztázása érdekében az alábbi jogszabályhely felhívását tartom szükségesnek:

Az IM-BM-PM együttes rendelet intézkedéskor is hatályos 66. §-a pontosan meghatározza, hogy mi a teendő állatkínzással érintett állatok esetén: a Btk. 242-247. §-ában meghatározott bűncselekmények gyanúja alapján indult büntetőeljárás esetén a bűncselekmény tárgyát képező élő állatot le kell foglalni [(2) és (3) bekezdés]; a lefoglalt élő állat a bűnjelkezelőhöz nem szállítható be, annak elhelyezéséről – a Btk. 244-247. §-ában meghatározott bűncselekmények miatt indult büntetőeljárás esetén – a lefoglalás helye szerint illetékes megyei (fővárosi) állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás köteles gondoskodni [(4) bekezdés a) pont]. E § (5) bekezdése ugyanakkor rögzíti, hogy ha a lefoglalt élő állat az állomáshoz jellege, gondozásának szükségessége miatt nem szállítható be, díjazás ellenében a szakszerű kezelés feltételeivel rendelkező civil szervezet őrizetébe és kezelésébe is adható.

A Rendőrkapitányság – a rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint – nem volt tisztában a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, ugyanakkor valóban volt arra lehetőség, hogy amennyiben az állatok elhelyezése nem oldható meg, civil szervezet segítségét kérjék. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor fel kell hívnom a figyelmet a következőkre:

1. Az ügyben nem történt büntetőeljárás szerinti lefoglalás. Bár a rendőrségi panaszeljárásnak nem tárgya büntetőeljárás cselekmények vizsgálata, ugyanakkor a hivatkozott jogszabályhely szerint kizárólag lefoglalás keretében lett volna lehetőség az érintett ebek kiemelésére.
2. Mielőtt civil szervezet segítségét kéri a rendőrség, a lefoglalás helye szerint illetékes megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás segítségét kell kérnie. A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumokból pusztán annyi derül ki, hogy a *Körmen di Járás* területén nincs megfelelő tárolási hely, arra vonatkozóan ugyanakkor nincs adat, hogy kérték-e a megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás segítségét.
3. Az intézkedő rendőrök annak a civil szervezetnek adták át a kérdéses ebeket, amely a bejelentést tette, és amely egyértelműen nem volt érdekelt abban, hogy – amennyiben elindul eljárás a panaszosnak kedvező eredménnyel zárul – azokat visszaszolgáltassa a panaszos számára. Ezt a panasz megtételéig nem is tette meg.

Álláspontom szerint lett volna ugyan jogalapja az érintett állatok kiemelésének, ugyanakkor a fent hivatkozott jogszabályi előírásoknak megfelelően mindezt büntetőeljárás szerinti lefoglalás keretében kellett volna megtenni. Figyelemmel arra, hogy a lefoglalás büntetőeljárás szabályai egyben az érintett számára is garanciális jellegűek [egyrészt pontosan meghatározott a lefoglalt dolog sorsa (korábbi Be. 151-157. §-ok, IM-BM-PM együttes rendelet), másrészt biztosított a lefoglalást elrendelő határozattal szembeni jogorvoslat lehetősége (korábbi Be. IV. Cím)], az érintett ebek kiemelésének módja sértette a panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jogát.

Az a gyakorlat továbbá, amely a bejelentést megtevő állatvédőket a hivatkozott IM-BM-PM együttes rendelet (5) bekezdése szerinti civil szervezetnek tekinti, *ad absurdum* olyan helyzeteket idézhet elő, hogy az egyébként bűncselekményt meg nem valósító állattartók állatait állatkínzásra hivatkozva – a rendőrség jóhiszemű közbenjárásával – jogtalanul tulajdonítják el. Mindez – álláspontom szerint – magában hordozza a tulajdonhoz fűződő alapvető jog sérelmének közvetlen veszélyét.

b) A panaszos sérelmezte, hogy a tőle elvett állatokat nem kapta vissza.

A Rendőrkapitányság álláspontja szerint – és erről a panaszost is többször tájékoztatta – a folyamatban lévő büntetőeljárásnak nem akadály a ebek visszaadása. A Rendőrkapitányság ehhez hozzátette, hogy az állatok elhelyezésével kapcsolatos költségek megfizetését követően elszállíthatóak lehetnek. Időközben pedig – bűncselekmény hiányában – a konkrét büntetőeljárást is megszüntették.

Az intézkedéskor hatályos Rtv. nem tartalmazott rendelkezés a helyszínen elvett dolgok sorsát illetően. (A jelenleg hatályos Rtv. 29/B. §-a már rendezte ezt a kérdést.) A Szolgálati Szabályzatban e kérdésre vonatkozó szabály nincs.

Visszaulva az előző pontban foglaltakra, fontos kiemelni, hogy az érintett ebeket lefoglalás keretében kellett volna kiemelni. A lefoglalás végrehajtásának pedig megvannak a részletes eljárási szabályai, garanciái, amelyek alapján egyértelműen meghatározott a lefoglalás megszüntetésének menete. A rendőrségi panaszeljárásnak nem tárgya büntetőeljárás kérdések vizsgálata, ugyanakkor jelen esetben nem is az a kérdés, hogy a lefoglalásnak hogyan kellett volna megtörténnie, hanem pusztán annyi, hogy az ebek sorsáért a Rendőrkapitányság mint nyomozó hatóság tartozott felelősséggel.

Álláspontom szerint azzal, hogy a Rendőrkapitányság megpróbálta elhárítani az elvett állatok sorsával kapcsolatos felelősségét, és ennek eredményeként a panaszos azokat nem kapta vissza, sérült a panaszos tulajdonhoz való alapvető joga.

Megjegyzem továbbá, hogy az a körülmény, miszerint a panaszos többször jelezte, hogy az állatvédőktől nem kapta vissza a kérdéses kutyákat egyébként olyan jogellenes cselekményre utalhat, amely adott esetben a rendőrség részére az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettséget keletkeztet. (A rendelkezésre álló információk alapján akár a Btk. 372. §-a szerinti sikkasztás bűncselekményének gyanúja is felmerülhet.)

Javasolt intézkedések

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszasságok jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajbt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – **felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét a következőkre:**

1. E jelentés ismertetésével hívja fel az érintett szolgálati állomány figyelmét arra, hogy **a Btk. 242-247. §-ában meghatározott bűncselekmények gyanúja alapján indult büntetőeljárás esetén a bűncselekmény tárgyát képező állato(ka)t – a hivatkozott IM-BM-PM együttes rendelet 66. §-ának (3) bekezdésének megfelelően – le kell foglalni, a lefoglalásra vonatkozó eljárási szabályokat pedig követni kell!**
2. Kérem, hívja fel továbbá a figyelmet arra is, hogy **az állatok elhelyezéséről a hivatkozott IM-BM-PM együttes rendelet 66. §-ának (4) és (5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően kell gondoskodni! Fontos azonban, hogy az (5) bekezdés szerinti civil szervezet semmilyen módon nem lehet érdekelt az állatok elvételében.**

Budapest, 2020. ...